

آذربایجان دموکرات فیرقه سی- ج. گونئی

چهارشنبه ۶ آذر ۱۳۸۷ - ۲۶ نوامبر ۲۰۰۸

<http://www.oyrenci.com>

سید جعفر پیشه وری نین باش چی لیغی آلتیندا آذربایجان میللی حکومتی بیر ایلیک حاکمیتی دؤنمینده او گونکو آغیر و دؤزولمز شرطلره رغمن آپاردیغی هر طرفلی اصلاحاتلارلا خالقین چوخونلوغونون اورینده اؤزونه سؤزون حقیقی معناسیندا یئر آچمیش، اوزون ایللر بویو پهلوک لر سولاله سی نین گؤره بیلمه دیکلری و گؤرمک ایستمه دیکلری ایشلری حیانا کنچیره بیلیمیش دیر.

1945-46-جی ایللرده گونئی آذربایجان دا 21 آذر حرکاتینین آدی چکیلن اینقیلابلارین آراسیندا بیر چوخ جهت لرینه گؤره اهمیت لی لیک درجه سی داها چوخ دور. همین حرکاتدا گونئی آذربایجان تورکلرین سوسیال پروبلئم لرینین حللی، عدالت و برابرلیگین یارانماسی اوغروندا موباریزه بو حرکاتین آپاریجی و دوشونن طبقه سی نین میللی آزادلیق و میللی حاقلارین الده اندیلمه سی ایستیفامتینده موباریزه لرین کؤلگه ده قویا بیلیمه ییب.

بیر سیرا "تاریخ چی" و "آراشدیرماجی" لارین بیر طرفلی و حقیقته او یغون اولمایان تحریفاتلارینین عکسینه اولاراق 21 آذر حرکاتی هانسی سا خاریجی قوه لرین تاثیر و تضییقی ایله دئییل، بلکه میللتین اوزون ایللر بیغیلیب قالمیش و حلینی تا پمامیش پروبلئم لرینین پارتالیشین دان ایره لی گلمیش دیر. دونیانین و بؤلگه نین او گونکو شرطلرین نظره آلاراق یئنی جه یارانمیش و مرکزی تئهران حاکمیتی، هابنله اونون موتتفیقلرینین تضییقلری قارشسی سیندا دیرنمک اوچون میللی حکومتین قونشولوقدا اولان گوج صاحبی سووتلر بیرلیگی ایله یاخین موناسیبتلر قورماسی، قارشسی لیلی امکداش لبقدا بولونماسی اولدوقجا طبیعی و منطیقی بیر عمل ایدی. سووتلر بیرلیگی نین ترکیبینه دیلی، تاریخی، مدنیت و عادت-عننه سی گونئی دکی لرله نام عینی اولان آذربایجان سووت سوسیالیست رئسپوبلیکاسی نین اولماسی همین موتتفیقلیک و یاخین دوستلوق علاقه لرینین داها دا مؤحکم لنمه سی اوچون کیفایت قدر توتارلی سبب سایبلا بیلردی.

یوخاریدا وورغولادیغیمیز کیمی بو حرکاتین باشلانماسی و میللی حکومتین قورولماسین خاریجی عامل لرله باغلیانلار بیلهرکدن حقیقتلری تحریف ائدن ساختاکارلار دیرلار. بیلیندیگی کیمی بوتون خالق لارین موباریزه تاریخینده اوغور قازانماق اوچون نظری، سیاسی، حربی و س... جهت لردن او یغون اؤلکه لرله امکداش لبق ائتمه حاللاری آز اولمامیش دیر. نجه کی او زامان "موستقیل" دؤولت ساییلان ایران مرکزی حاکمیتی گونئی آذربایجان خالقینا قارشسی هوجومدا باشدا آمتریکا اولماقلا بیر سیرا غرب اؤلکه لرینین یاردیم لارین دان ایستیفاده ائتمیش دیر.

هابئله 1979-جو ایل فئورال اینقیلابیندا بو گون حاکمیتده اولان و آذربایجان تورک‌لرینه قارشى پهلوی‌لردن فرقلی سیاست یورتمه‌ین فارس موللا رژیئمیده غلبه‌سین تامین ائتمک اوچون بیر چوخ اؤلکه‌نین مادی، معنوی و سیاسی دستینه آرخالانمیش‌دیر. همین مسئله بو یازمیزین مؤوضوعسو اولمادیغین‌دان بونون تحلیله کئچمک ایسته میریک.

یوخاریدا دا دئییلدیگی کیمی "آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی" و اونون فعالیتی و مبارزه‌سی نتیجه‌سینده آذربایجان میللی حکومتی‌نین قورولماسی آذربایجان خالقینین اؤزونون حاق‌لی ایستکلری و مبارزه‌سی نتیجه‌سینده قورولموش‌دور. بیر ایلیک حاکمیتی دؤنمینده همین حکومتین گؤردوگو ایشلر، خالق‌دان آلدیغی دستک او درجه‌ده گئنیش و اهمیت‌لی اولموش‌دور کی، بعضی غرب دیپلومات‌لاری و موشاهده‌چی‌لریده بونو اعتراف ائتمه‌یه مجبور اولموش‌دورلار.

آذربایجان و مرکزی حاکمیت آراسیندا دانیشیق‌لار نتیجه‌سینده الده اندیلیمیش راضی‌لیق‌لاردان حیله گرجه‌سینه سو-ایستیفاده ائدیپ، دیپلوماتیک پرنسیپ‌لری آیاق‌لایاراق آمئریکانین بیر باشا و هر طرف‌لی دسته بی ایله تهران رژیئمی‌نین آذربایجانا هوجوم ائتدی. یاخین طرفداش ساییلان سوئتلر بیرلیگینین موتتفیق‌لیک و طرفداش‌لیق پرنسیپ‌لرین رعایت ائتمه مه‌سی، باشقا طرفدن ایسه آمئریکانین تهران رژیئمینه بیر باشا مادی، سیاسی و حریری یاردیم گؤستمه‌سی نتیجه‌سینده یئنیجه فورمالاشماق‌دا اولان آذربایجان میللی حکومتی دئوریلدی. سونوج اولاراق مین‌لرله آذربایجان‌لی شهید اولدو، دار آغاچ‌لارین‌دان آسیلدی، اون مین‌لرله اینسان ایسه اؤز دوغما یورد-یوواسین‌دان دیدرگین دوشدو.

بو دؤوردن سونرا طبیعی کی، آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین (آدف) داخیله فعالیت ایمکان‌لاری یوخ سویه‌سینه ائتدی. قیسا بیر سوره داغینیق شکیلده و موختلیف یئرلرده گؤستریلن مقاومت‌لری استئنا ائتمکله دئمک اولار کی، یارادیلیمیش سرت توتالیتئر شرایطده گؤزه چاریحاق جدی بیر ترپنیش اولمادی.

تهران رژیئمی، فارس شووینیزمی‌نین بو "غلبه"‌سیندن سونرا باشدا سید جعفر پیشه وری اولماق‌لا سوؤئت سوسیالیست آذربایجانینا سیغینمیش آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین رهبرلیگی و فعال‌لاری یئنی‌دن، آرازین باشقا تاپیندا آدف-نین فعالیتین بریا ائده‌رک صیرسیزلیکله گؤزلدیکلری "دؤنوش" گونونه حاضیرلاشماق ایسته‌دی‌لر. بو مسئله‌ده گونئیده اولدوغو کیمی یئنه‌ده سید جعفر پیشه وری اؤز تشکیلات‌چی‌لیق قابیلیتی و زنگین سیاسی تجروبه‌سین‌دن ایستیفاده ائتمه‌لی اولدو. اونون سعی‌لری نتیجه‌سینده آدف یئنی‌دن تشکیلات‌لانماغا باشلادی. حتی قیزیل‌باش خالق قوشون‌لاری فدای‌لری‌نین سوؤئت سوسیالیست آذربایجانینین شیمال رایون‌لاریندا تعلیم مشق‌لرینه باشلامالارینا نایل اولوندو. طبیعی کی بودا سید جعفر پیشه وری‌نین عیناد و فداکارلیغی نتیجه‌سینده باش توتموشدو.

آدف رهبرليگي و فعاللاري آراسيندا يئني دن بير جانلانما، روح يوكسكليگي نين يارانديغي، مباريزني داوام ائتديرمك اوچون گونئيه داها حاضريقلي دونه چك لرينه اينام و اومودون آرتديغي بير مقامدا س.ج.پيشه وري نين معمالي اولومو هر شئيي ياريمچيق قويدو.

يئني دن بير سوستلوك و مايوسلوق حاكم كسيلدى. بير سيرا فعاللار سيبيره، باشقا يئرلره سورگون ائيلدى. گونئيه فارس شووينيزميني تمثيل ائدن پهلو حاكميتي نين ميللي آزادليق مباريزلرине قارشى آپارديغي باسقى و آمان سيز سياست ايكنيجى دفعه "موتتفيق" و "دوست" اولكه نين حاكم سياسى قورولوشو طرفين دن حياتا كنجيريلمه يه باشلانيلدى. آدف-نين "ايران خالق پارتياسى" ايله بيرلشديريلمه سى ايدئياسى، بير اولكه ده ايكي "كومونيست" پارتياسى اولاي بيلمز تتورى سى آلتيندا گوندمه گتيريلدى. آدف-ده ميللي مؤوقع لريله سنجيلن شخصلر تضييق لرله اوزلشيب رهبر وظيفه لردن اوزاقلانديريلدى لار. آدف-نى "ايران خالق پارتياسى" نين ايالت كوميته سينه چئويره رك بير داها فارس شووينيزمى "كومونيست"، "سوسياليست" دونوندا آذربايجان توركلرى نين موستقيل اولاراق اؤز ميللي حاقلاري اوغروندا مباريزه آپارمالارينا انگل اولماغا باشلادى. موستقيل ميللي دوشونجه يه ماليك اولان بير چوخ ضيالى لار بو قورومدا فعاليت ايمكان لارينين اللرين دن آلينديغينا گؤره تشكيلات دان اوزاقلانمالي اولدى لار. يوخاريدا وورغولاديغيميز كيمي عكس تقديرده، يعنى مقاومت گؤسترديكلرى حالدا طالع لر نين اؤنجه دن "جزالانديريلميش" لاردان فرقلي اولماياجا عين دوشونوب سوسانلاردا آز اولمادى. اؤز منافع لر نين قوروماق خاطر نيه ترس فيكيره ده اولمالارينا رغنم قورومدا قاليب "مباريزه" لر نين داوام ائتديرن "عقللى" لرده اولدو. دئديكلريميزه مثال اولاراق او دؤوردن قالان بير چوخ سندلرى فاكث كيمي گؤستره بيلريك. آنجاق بو مؤوضوعدا بير سيرا ضيالى لاريميز نين گنئيش آراشديرمالار آپاريب يازديقلارينا گؤره بو قيسا يازيدا همين مطلب لره گنئيش توخونماغي اويغون بيلميريك. (البته بو آرادا آدف-ده فعاليت گؤسترن بعضى شخصلر نين كؤلگه آلتينا سالماق نيتينده دئيلىك. همين دؤورده ده تشكيلاتدا ميللي مباريزه يه و قورومون موستقيل تشكيلات اولاراق فعاليت گؤسترمه سينه منيللى اولان اينسانلار يوخ دئيلىك. همين مسئله لرده آدف-نين صدرى اولان غلام يحيى دانيشانين شخصى نين بلكه ده بير آز فرقلي مؤوقع نوماييش ائتديرمه سيده تقديره لاييق دير. آنجاق حاكم دوروم و قئيد ائتديگيميز اينسانلار نين آزليقدا اولماسى مسئله نين ايسته نيلن مجرادا ديشيلمه سينه ايمكان وئرميردى.)

فيرقه نين "فعاليت" اينه حاكم كسيلميش بو شرايطى، قيراق دوشونجه و تاثيرلر نين شاختاسين دان بوز باغلاميش دورومو 1979-جو ايل فنورال اينقيلابيدا گونئى آذربايجان ميللي مسئله سى نين خئيرينه اريده بيلمه دى. همين اينقيلابا آدف اوزون ايللىك "ايران خالق لارينين منافعى" پريزماسين دان ياناشارق هر طرفلى دستك وئردى. آدف- نين حسابين دان بو مسئله اوچون اهميت لى مبلغ ده مادي وسايط آيريلدى. بو، سؤزده "انتى آمپرياليزم" اينقيلاب نين ماهيت نين ايلك گون لردن درك ائديب عكس مؤوقع توتان تشكيلات و شخصلر "ضد اينقيلابى" قوه لر آدلان ديرلاراق تنقيد آتشيته توتولدو. اولنلار نين آمريكا و ديگر كاپيتاليسث اولكه لر نين ال آلتى لاري اولدوقلاري

نظارت‌لرینده اولان بوتون مطبوع اورقان‌لار واسطه‌سیله وورغولاندی. اینقیلاب‌دان قیسا سوره سونرا دینی حاکمیتین مطلق لیگین تامین ائدن، ویلایتی فقیه، "عالی دینی رهبری" تانرینین یئر اوزون‌دکی تمثیل‌چی‌سی سایان گنریجی و آنتی-دئموکراتیک "آنا یاسا" رفراندوما چیخاریلارکن بیر بیر سیرا سول جریان‌لار کیمی "ایران خالق پارتیاسی" و اونون "ایالت کومپته‌سی" اولان آد-ده بو "آنا یاسا" نی دستکله‌دی. همین "آنا یاسا" دا باشقا مورتجع ماده‌لرله یاناشی، "ایران دا" یاشایان خالق‌لاریندا میلی-مدنی حقوق‌لارینا لازیمی سویده یئر وئرلمه‌دی. بونا موثیت سس وئرمک ایسه آد-نین قبول ائتدیگی پرنسیپ و مرام‌لاری ایله ضدیت تشکیل ائدی‌دی. میلی و دئموکرات تشکیلات اولماق ادعاسیندا اولان بیر قورومون ان گنریجی فورمادا دینین حاکیم لیگین تثبیت ائدن بیر آنا یاسانی دستکله مه‌سی فیرقه‌نین ایمیجینه جدی ضربه اولماقلا یاناشی، کوبود بیر یانلیش‌لیق ایدی. بو خمینی رژیمین حاکمیتی‌نین مؤحکم‌لنمه‌سین‌دن قیسا سوره سونرا اوزون گؤستر‌دی.

همین آنا یاسادا بعضی مدعالارین علئیهینه چیخان بیر چوخ قوه‌لر حاکمیتله یاناشی اوزون "دئموکرات" آدلان‌دیران جریان‌لار طرفین‌دن لنت‌لنه‌رک تضییق‌لره معروض قالدی. آنا یاسانین 110-جو اصلینده "ویلایتی فقیه" این مطلقیتین تثبیت ائدن حیصه‌نین دیش‌دیرلمه‌سی و فئیری فارس میللت‌لرین میلی-مدنی حاق‌لارینا "آنا یاسا" دا گنیش یئر آییلماسی طلبی ایله مشهور دین خادیمی آیت الله شریعت‌مداری‌نین چیخیشین‌دان سونرا گونئی آذربایجان تورک‌لری بیر داها آياقلاندی. "خالق موسلمان" پارتیاسینین اطرافیندا بیرلشن میلیون‌لارلا گونئی‌لی آیت الله میر کاظم شریعت‌مداری‌نین حاق‌لی طلبین دستکله مک، گونئی آذربایجان تورک‌لری‌نین میلی-مدنی حاق‌لارینین تانینماسی ایسته یی ایله گنیش و داوام‌لی اعتراض آکسیالاری کنچریمه‌یه باشلادی‌لار. میلی حکومتین دئوریلدیگی زامان‌دان همین حادثه لره دک میلی طلب‌لرله باغ‌لی او سویده هئچ بیر آکسیا کنچیریلمه میشدی. بو مسله‌ده ده آد ف تهران مرکزی حاکمیتی‌نین مؤوقعین دستکله‌یه‌رک باچلانمش اولان حرکتی خارجی قوه‌لره باغ‌لی گنریجی و قارا گوروه دسته‌لرین اینقیلابا قارشى تخریباتی آدلاندیردی. اؤز بیانات‌لاریندا حاکمیت‌دن بو "ضدی اینقیلابی" قوه‌لرین سوسدورولماسین طلب ائتدی. (ماراق‌لی‌دیر کی بیر نئچه ایل سونرا تهران رژیمین همین متوددان "ایران خالق پارتیاسی" و آد-یه قارشى ایستیفاده ائدیب اونلارین داخیله فعالیت گؤسترن قوه‌لرین خارج‌دن گلمیش جاسوس‌لار آدلاندیردی.)

ماراق‌لی جهت‌لردن بیریده اودور کی، حادثه‌لرین بئله اینکیشاف ائتدیگی بیر دؤنمه "کوردوستان دئموکرات پارتیاسی" باشدا اولماقلا اکثر کورد تشکیلات‌لاری کوردوستانین موختاریتی طلبین داها جدی شکیلده قالدیریب و بو یونده هر طرف‌لی فعالیتله باشلامیشدی. بو مسئله‌ده ده آد "ایران خالق پارتیاسی" نین تأثیری آلتیندا کوردلرین همین طلبینی جدی-جه‌دله دستکله بیر و کوردوستانین موختاریتین کوردلرین طبیعی حاقی ساییراق بو مسئله‌نین دینج حلی اوچون مرکزی حاکمیتله دانیشیق‌لار آپاریلماسین تکلیف ائدی‌دی. کوردوستانین موختاریتین اونلارین طبیعی حاقی سایان قورومون آذربایجان تورک‌لری‌نین موختاریت بئله دئیل، ساده‌جه میلی-مدنی حاق‌لارینین تانینماسی اوغروندا سیویل مبارزه‌لرینه نه اوچون قارشى چیخدیغی سوال دوغورور. یئنه‌ده

مراقبەتچى دېر كى ھەمىن مسئلەلەرلە باغلى ھەم آدە-نەين ، ھەمدە "ايران خالق پارتىياسى" نەين اورقانى اولان "نامە مردم" قەزىتىندە عىنى صحىفەدە اىكى بياننا يىتر وئىرلىدى. بىرىنچى بياننات كوردلەرنى موختارىتى نەين دستىكلنمەسى. اىكىنچى بياننات ايسە گونئى آذربايجاندا مىللى طلبلەرلە كىچىرىلن آكسىيالارى پىسلەبەر كى مەركىزى ھاكىمىت و "موتەرقى" قوھلەردن ھەمىن آكسىيالارن ايشتىراكچىلارن قارشى جدى تەبىرلەر گۆرمەبە چاغىرىش.

البتە بو آرادا آدە-نەين خىطى اىلە يارانمىش يىئنى شىراپىدن اىستىفادە ائدەر كى گونئىبە گىندىب ھەلىقەت گۆسترن اىنسانلارن و آدە-نەين بو يۇندكى امە بىن اىنكار ائتمەك اولماز. ھەلىقەت اوچون داخىلە گىندلەر آراسىندا انوشىروان ابراھىمى كىمى دىرلەر اىنسانلار وار اىدى. ھانسى كى بىر مەت سونرا "اىنقىلابى" ھاكىمىت كىمى دستىكلە نەن رىئىمىن دوستاغىنا دوشوب و گوللەندى. بلكەدە آدە-نەين "خالق موسلمان پارتىياسى" نەين اطرافىندا بىرلەشەن كوتلە نەين طلبلەرنە قارشى چىخاماسى، بو ھەركەتلى دستىكلە مەسى نەين بىر سىبىدە آدە-نەين مىللى مسئلە نەين اىدئولوژىك فرقدە بولوندوغو بىر ھەربىنن واسطەسىلە اۇنە چكىلىب ھەل اولونماماسى سىياسەت نەين اىرەلى گلىردى. اما نەتىجە آذربايجان تور كىلەرنە نەين زىانىنا قورتاردى.

وورغولادىغىمىز كىمى يىئنى "اىنقىلابى" ھاكىمىت اۇز پايلالارن بركىتمەك اوچون "ايران خالق پارتىياسى"، "آذربايجان دىموكرات فىرقەسى" و بىر سىرا باشقا ھەربىننلاردا اىستىفادە ائدىكەن سونرا "ھوماغىن" باشىن ھەمىن تەشكىلاتلار طرف دۇندردى. قىسا بىر زامان عەرزىندە ھەمىن قوروملارلى "خارىجى دىۋولت لىرن جاسوسو" آدلان دىراراتلار لغو ائدىب بىر چوخ ھەربىننلارن ھەس ائدى. مەنلەرلە كادىرىنەن و دىمەك اولاركى اساس رەھبەرلىگى نەين "الە كىچمە" سەنەن سونرا بو تەشكىلاتلار يىئنى دن يىئنى ھاكىمىت نەين "اىنقىلابى" لىگىنى داھا ياخشى دىر ائتسەلر دە بو ھەنچ بىر مسئلە نى دىيشمەبە يىتمەدى.

بو ھادىئەلەردن سونرا آدە يىئنى دن 1946-جى اىلە اوخشار بىر طالەك ياھامانغا مەجبور اولدو. ھەس و گوللەنمەدن جانىنى قوتارا بىلەنلەر موھاجىرت ائتمەبە مەجبور اولدولار. "ايران" دا قورولان سەرت دىكتاتور و مىللىتار ھاكىمىت بىر داھا مەنلەر اىنساننەن قاننن تۇكدو، اون مەنلەرلە اىنساننى يورد-يواسىنەن دان دىدرگىن سالدى. اما گۆرونور بودا آدە-نەين قەطى نەتىجە چىخاراراتلار بىلەنلە مۇۋەققەت توماسىنا يىتەرلى اولمادى.

سوۋىت سوسىالىست رىئىسوپ لىكاسىنەن داغىلماسى عەرفەسىندە قوزنى آذربايجاندا باشلانان مىللى آزادلىق ھەركەتلى دۇنەندە (1988-90) آدە-نەين سەركىلە دىگى مۇۋەققەت اىلە يقىن كى مىللى دوشونجەلى اىنسانلار ھەنچ واخت بارىشا بىلمەدىلەر. نەجە كى، بارىشادا بىلمەدىلەر. ائرمەنلەرنى آذربايجان قارشى اراضى ادەالارنەن گولندىگى، بو ادەالارنەن گىنچكىلشەمسە اوچون آرتىق ائرمەننى سەلەھلى بىرلەشمەلەرنەن قاراباغدا تەررور آكسىيالارى ھىاتا كىچىردىگى بىر واختدا بىر چوخ "سول" تەشكىلاتلارلى كىمى آدە-نەين "ائرمەن-آذربايجانلى قارداشلىقلارنەن دان" دەم ووراراتلار يارانمىش پەربىلمەنى (ھانسى كى بو پەربىلمەنى يوخ، ائرمەنلەرنى آذربايجان تورپاقلارنەن سەلەھلى تەجاۋوزو اىدى) "مىللىتچى"، "قاراگورە" دىستەلەرنى ياراتدىغىن سۇبەلەبەر كى، "قارداش"

خالق لارین بیرلیگی نین ابدیلیگین دن دانشیردی لار (البته 1990-جی ایل 20 یانوار فاجعه سی ایله باغلی آد-نین توتوغو مؤوقع، بیلدیردیگی موناسیبت تقدیره لایق دیر. اوبیکتیولیک نامینه سونراکی دؤورلر، آذربایجانین موستقیلین دن سونرا قاراباغین ایشغالی ایله علاقه داردا آد بیر معنالی اولاراق مؤوقعین بیلدیردی و همین مسئله ده بو گونده عینی مؤوقعده قالیر).

همین عرفه ده بیر چوخ میلی دوشونجه لی گونئی لی لری خالق حرکاتیندا ایشتیراکی نا گؤره آد-رهبرلیگی نین غضب اینه توش گلمه سی چوخ یاخین تاریخیمیزین آجی گئچک لیک لری ن دیر. بلکه ده بوتون بو حرکت لری ن نتیجه سی ایدی کی، 1992-جی ایله آذربایجان خالق جبهه سی نین حاکمیتی دؤنمینده آد-نی یئرلشدیگی بینادان کؤچورمک مسئله سی فالدی ریل می شدی. بو گون همین حرکتی آخ-نین آباغینا یازماق ایسته ین لر اولسا دا، اصلینده بو 1946-جی ایلدن فوزنی آذربایجانا موهاجیرت ائتمه یه بیر سیرا گونئی لی ضیالی و آد-ده "غضبه" توش گل می ش فیرقه چی لری ن آذربایجانین واختکی حکومتی نین قارشسی سیندا فالدی ردی ق لاری مسئله ایدی. همین حادثه دن خبردار شخص کیمی حتی بو مسئله ده ائکس پرنزیدنت ائلچی بی ین مؤوقعین دن فرقلی اولماسینا باخما یاراق بیر چوخ گونئی لی نین تاکیدی و ایصراری نتیجه سینده بو حرکت (آد-نی یئرلشدیگی قرارگاه دان چیخارماق) جهد اولونماسین دیه بیلر.

آذربایجان رئسپوبلیکاسی نین موستقیللیگین دن سونرا دئمک اولارکی آد-نین فعالیتی حیس اولونما دی. اوزون ایللر داخیله و خارجه گونئی آذربایجانلا باغلی بیر سیرا جدی حادثه لر باش وئرسه ده آد گؤزلمه مؤوقعینده دایاناراق هئچ بیر رسمی رئاکسیا گؤستر مه دی. بو مدت عرضینده بعضی گونئی لی و فیکیر باخیمین دان فیرقه یه یاخین اولان فعال لاریندا آد-نی "جانلان دیرما" جهدلری نتیجه وئرمه دی. بو ایسه اؤزلوگونده بیر چوخ تجروبه لی و قابیلیت لی اینسان لارین فیرقه دن اوزا قلا شمالارینا و باشقا تشکیلات لارین آدی آلتیندا فعالیت گؤستمه لرینه سبب اولدو.

"آذربایجان دئموکرات فیرقه سی" نین ترینمه یه سون جهدی 2003-2004-جو ایللره تصادف ائدی. بو زامان آد-نین فعالیتی نین گوجلندیریلمه سی اوچون دوشونجه و باخیش اعتباریله فیرقه یه یاخین لیغی اولان بعضی شخص لری ن تشبیه و نتیجه سینده آد-نین فعالیتینده یئنی بیر مرحله باشلان می ش اولدو. قوروم یئنی دن گونئی آذربایجانلا باغلی مسئله لرده "قانع ائدیجی" اولماسا دا بعضی تشبیه لرده بولوندو. "ایران" دا باش وئرن حادثه لر، جریان ائدن سیاسی پروسس لره موناسیبت بیلدیردی. اوزونون سایتین آج دی. "آذربایجان" آدیندا اورقانی یئنی دن نشر ائندیریلدی و میلی حکومتین تاریخی و آد-نین فعالیتی ایله باغلی کیتابلار بورا خدی. "آذربایجان میلی حکومتی" نین و عمومیتله آد-نین فعالیتی ایله باغلی بوراخیلان آلبوم-کیتابی ایسه بو نشرلری ن آراسیندا اؤنملی یئر توتان چوخ دیرلی بوراخیلیش سایماق اولار. بونلارلا یاناشی آد بیر سیرا تاریخی گون و حادثه لرله باغلی موختلیف تدبیرلر، کونفرانس لار دا کئچیرمه یه باشلا دی. بو اؤزلوگونده میلی-دموکراتیک قوه لرین سنوینجینه و

اونلارین یئنی دن فیرقه مارق گؤسترمه لرینه سبب اولدو. دوزدور بو آرادا بیر سیرا قوه لرده آد-نن بو یئنی فعالیت جهدی نین آرخاسیندا باشقا عامل لرین اولدوغون بیل دیره رک او قدرده ایستی پاناشمادی لار.

تاسوفله بو دفعه ده سونونجولارین فیکرلری نین نیسی اولاراق حقیقته چئوریلمه سی گونئی دن اولان میلی-دئموکراتیک قوه لرین مایوس لوغونا و خیال قیریق لیغینا سبب اولدو. "آذربایجان دئموکرات فیرقه سی" نین صدری امیرعلی لاهرودی باشدا اولماقلا آد-نن بعضی عضولری نین "ایران" این آذربایجان رئیسوب لیکاسین داکی سفیرلیگی نین موختلیف بهانه لرله تشکیل ائتدیگی تدبیرلرده گؤرونمه لری، تهران رئزیمینه باغلی لیلی لاری شویبه دوغورمایان شخص لرین آد-نن قرارگاهینا آباق آچمالاری، "ایران مدنیت مرکزی" نین نماینده لری نین بو تشکیلاتلا علاقه یه گیرمه لری میلی قوه لرین حاقلی اعتراضینا سبب اولدو. گونئی لی میلی لر بیر داها آد-نن بو توتدوغو مؤوقعه گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتینا هئج بیر موثبت تأثیر گؤستره بیلمه یه جیین قبول ائتمه یه مجبور اولدولار. "ایران" این ائکس پرتزیدنتی محمد خاتمی نین آذربایجان رئیسوب لیکاسینا سفری زامانی "آذربایجاندا یاشایان ایرانلی لارلا گؤروش" آدی آلتیندا ایران-نین سفیرلیگی طرفین دن تشکیل ائدیلن ضیافته آد-نن صدری جناب امیرعلی لاهرودی و تشکیلاتین بیر نچه عضونون ایشتیراکی، خاتمی ایله "صمیمی" گؤروش و صحبت لری سیاسی چئوره لر طرفین دن بیر معنالی فارشیلانمادی. بو عمل دئمک اولار کی آد-نن ایمیحینه چوخ جدی ضربه ووردو. یاشانان لاری بیر داها تجروبه ائتمکده اولان قوروم رهبرلیگی نین "ایران" مئیللی چیخیش و داورانیش لاری بونولا بیتمه دی. ایران-دا سون پرتزیدنت "سئچکی" لرینده تشکیلاتین توتدوغو مؤوقعه، گؤستریدیگی "فعالیت" حاقیندا فورمالاشدیردیغی یئرلی-یئرسیز شویبه لری بیر داها آرتیردی. تشکیلاتا یاخینلاشماغا مئیل گؤسترن یئنی و گنج قوه لرین مایوس لوغونا سبب اولدو.

آد-نن میلی حکومتین 60 ایلیگی موناسییتله 2005-جی ایلین دئکابریندا کنچیریدیگی مطبوعات کونفرانسیندا تشکیلات رهبری امیرعلی لاهرودی نین چیخیشی مطبوعات نماینده لری و تدبیر ایشتیراکچی لاری آراسیندا چاشقین لیق یاراتدی. همین تدبیره امیرعلی لاهرودی نین ایران-نین "پرتزیدنت" کی محمود احمدی نژاد حاقیندا سؤیله دیگی صمیمی و مهربان فیکرلر، محمد احمدی نژادین "خالقین سسی ایله سئچیلیمیش و خالق طرفین دن دستکله نن "مشروع" پرتزیدنت" کیمی چیخیشی توپلانتی ایشتیراکچی لاری آراسیندا دا موباحیثه یه و بیر چوخ لارینین اعتراضینا سبب اولدو. میلی حکومتین 60 ایلیگی ایله باغلی یابین لانا بیاناتا دا اوخشار فیکرلرین یئر آلماسی آد-نن یئنی تاریخینده سیلینمه یه جک بیر لکه اولدو.

بوتون بونلارین یئکونو اولاراق تشکیلاتین اساس قوه لرین دن بیری، امیرعلی لاهرودی یه ان یاخین اولان شخصین آذربایجان رئیسوب لیکاسینین میلی تهلوکه سیزلیک ناظرلیگی طرفین دن حبسی، آپاریلیمیش ایستینطاق زامانی همین شخصین ایران-نین خصوصی خیدمت اورقان لارینین امکداشی اولماسین اعتراف ائتمه سی بو قوروما اولوب-قالان اومودودا قیرمیش اولدو. البته بو اؤزلوگونده بلکه ده تهران رئزیمی نین غلبه سی سایلا بیلر. نیه کی، بو واسطه ایله تهران حاکمیتی میللتیمیزین ان قوجامان و زنگین تاریخی و مبارزه کنچمیشی اولان قورومو

حاقدا باشقا رای یاراتماغا نایل اولدو. و البته کی بو مسئله لره یول وئرن، شرایط یارادان اینسانلار اؤز ویجدانلاری قارشى سیندا جاواب وئرمه لی دیرلر.

پس. بلکه ده آد-نین "گونئی آذربایجان دئموکرات فیرقه سی" آدی ایله، یئنی و گنج میلی-دئموکرات گونئی لی لر طرفین دن برپاسینین زامانی چاتیب دیر. بونا آد-نین بو گونکو رهبرلیگیده راضی لیق وئرمه یه بورج لودور. میلیتیمیزین موباریزه تاریخینده اؤزونه مخصوص یئری، مین لرله اینسانیمیزین قانی باهاسینا فورمالاشمیش بیر فورومون عکس جبهه یه خیدمت ائتمه سینه گؤز یومماق همده جینایت دیر. /اوبرنجی